

دیدگاه مدیران پرستاری نسبت به نقش کار دانشجویی در کسب صلاحیت بالینی پرستاران تازه کار

هومان منوچهری، الهام ایمانی[■]، فروزان آتش زاده شوریده، حمید علوی مجد

چکیده

مقدمه: همواره مدیران پرستاری با صلاحیت بالینی پرستاران تازه کار دارای چالش هستند و میزان صلاحیت آنها را برای ایفای نقش پرستار تازه کار مناسب نمی‌دانند. البته نقش کار دانشجویی در کسب این صلاحیت، علاوه بر عوامل متعدد دیگر بسیار مهم است. **هدف:** این مطالعه با هدف تبیین دیدگاه مدیران پرستاری نسبت به نقش کار دانشجویی در کسب صلاحیت بالینی پرستاران تازه کار طراحی گردید.

مواد و روش‌ها: در این مطالعه کیفی ۳۵ نفر از سرپرستاران، سوپروایزرها و مترونها شاغل در بیمارستانهای آموزشی درمانی وابسته به دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان شرکت نمودند. از مصاحبه عمیق، چهره به چهره و نیمه ساختار یافته فردی به منظور جمع آوری داده‌ها استفاده گردید و در اسرع وقت، متن مصاحبه‌ها کلمه به کلمه بر روی کاغذ نوشته شد. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش تحلیل محتوای کیفی الو و کینگاز (۲۰۰۸) استفاده شد.

یافته‌ها: پس از کدبندی کلیه مصاحبه‌ها، ۱۲۵۰ کد اولیه ایجاد شد که در نهایت، تعداد کدها به ۸۵۰ کد تقلیل یافت و در ۱۸ زیر طبقه، ۶ طبقه و ۳ مضمون با عناوین نقش وظیفه پروری (با طبقات توسعه عملکرد و پیشرفت حرفه‌ای)، نقش شخصیت پروری (با طبقات خودسازی و تسهیل ارتباط با دیگران) و نقش دانش پروری (با طبقات فراگیری دانش و ارائه دهنده‌گی دانش) قرار داده شدند.

نتیجه‌گیری: از نظر مدیران پرستاری تجربه کار دانشجویی باعث می‌شود پرستاران تازه فارغ‌التحصیل در ارائه مراقبت‌های پرستاری شایستگی بیشتری داشته باشند و نقش‌های متعددی در آنها پرورش یابد. بنابراین، لازم است ماهیت این کار و نقش آن بر صلاحیت پرستاران آینده مورد ارزیابی قرار گیرد.

کلمات کلیدی: صلاحیت بالینی، پرستار تازه کار، مدیران پرستاری، مطالعه کیفی، کار دانشجویی

هومان منوچهری

دانشیار، گروه پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران

■ مؤلف مسؤول: الهام ایمانی

استادیار، گروه پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان، بندرعباس، ایران

آدرس: eimani@hums.ac.ir

فروزان آتش زاده شوریده

دانشیار، گروه مدیریت پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران

حمید علوی مجد

استاد، گروه آمار زیستی، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران

فصلنامه
مدیریت پرستاری

سال هفتم، دوره هفتم، شماره اول

بهار ۱۳۹۷

■ مقدمه

صلاحیت پرستار از نظر بنر (۲۰۰۱) توانایی انجام وظیفه با نتایج مطلوب تحت شرایط مختلف کار واقعی است. این تعریف نشان می‌دهد که عملکرد پرستاری نیاز به ترکیب دانش، مهارت، ارزش‌ها و نگرشها دارد (۱). پرستاران تازه کار در فرآیند کسب مهارت قرار دارند و بهبود صلاحیت در طول تجربه کاری در طیفی از مبتدی تا خبره تعریف می‌شود (۲). صلاحیت از نظر بنر (۱۹۸۴) تجربه‌ای پیش‌رونده با پنج سطح مجزا است که شامل مبتدی، مبتدی پیشرفته، شایسته، ماهر و خبره می‌باشد. پرستارانی که به مرحله شایستگی می‌رسند بطور آگاهانه قادر به برنامه ریزی جهت اعمال خود می‌باشند، اما فاقد انعطاف‌پذیری و سرعت هستند (۱). به اعتقاد وی، پرستار شایسته و دارای صلاحیت تا حدود سه سال در یک موقعیت کار کرده است (۳).

صلاحیت بالینی مفهومی پیچیده و مبهم است و در سالهای اخیر عواملی مثل تغییرات سریع در سیستم‌های پایش سلامت، لزوم ارائه خدمات ایمن و مقرون به صرفه، ارتقای آگاهی افراد جامعه در خصوص موضوعات مربوط به سلامتی و افزایش انتظار دریافت خدمات با کیفیت مناسب و نیز تمایل سازمان‌ها و مؤسسات ارائه دهنده خدمات سلامتی در به کارگیری نیروی کاری ماهر سبب شده تا صلاحیت بالینی شاغلان حرفه‌های مرتبط با سلامتی بیش از پیش مورد توجه قرار بگیرد (۲).

مسئله صلاحیت پرستاران تازه کار در عملکرد و آموزش پرستاری بسیار مهم بوده و مورد توجه کارکنان و آموزش دهندگان بهداشتی و مؤسسات طراحی استاندارد است. داشتن صلاحیت برای پرستاران به خصوص پرستاران تازه کار جهت ارائه مراقبت به بیماران امری حیاتی است (۴). از دیدگاه مدیریتی، صلاحیت پرستاران عاملی مؤثر در تضمین کیفیت خدمات مراقبتی ارائه شده به بیماران و کسب رضایت آنها به شمار رفته و در دنیای پرقابله امروز، مؤلفه‌ای کلیدی در بقای بیمارستان‌ها محسوب می‌شود. در حیطه بالینی نیز تغییر در نقش‌ها و وظایف پرستاران که پرستاری را به شغلی پیچیده و نیازمند مهارت‌های گوناگون تبدیل کرده، باعث شده صلاحیت بالینی بیشتر مورد توجه قرار بگیرد. در ایران نیز ضرورت توجه به صلاحیت بالینی پرستاران تازه کار بیش از پیش احساس می‌شود (۵، ۶).

باید در نظر داشت فارغ‌التحصیلان پرستاری نیاز دارند علاوه بر کسب شایستگی برای مراقبت از بیمار در مورد نقش‌ها و وظایف پرستار، چگونگی سازگاری با مسائلی مثل سازماندهی مراقبت به شکل کارا و مؤثر، انجام به موقع وظایف پرستاری و نحوه کار با

همکاران جدید آگاهی داشته باشند. امروزه، دانش و مهارت‌های مورد نیاز برای اجرای کارهای پرستاری بیشتر شده و پرستاران تازه کار ممکن است مهارت‌های تکنولوژیکی ضعیفی داشته و تجارب بالینی در دوران دانشجویی، آنها را به حد کافی برای شروع به کار آماده نکند. مطالعات نشان داده‌اند که پرستاران تازه کار در بالین دچار مشکلات فراوانی بوده و تقاضای یاری و کمک دارند و نمی‌دانند که در محیط‌های واقعی چه انتظاراتی از آنها می‌رود (۷). (۸). براساس نتایج مطالعات، پرستاران در سنین ۲۱ تا ۳۵ سال بیشترین نارضایتی را دارند. آنها به دلیل تجربه ناکافی، جهت رفع نیازهای بیماران و ارائه مراقبت با کیفیت به صلاحیت لازم دست نیافته‌اند (۹). بنابراین توجه به پرستاران به خصوص پرستاران تازه کار و برآورده ساختن نیازها و انتظارات آنها می‌تواند تا حد زیادی متضمن سلامت جامعه باشد (۱۰).

مطالعات نشان می‌دهند که عوامل زیادی بر صلاحیت بالینی پرستاران تازه کار و ارتقای آن مؤثر می‌باشند. مطالعه‌ای نشان داد که متغیرهایی مثل جنسیت، آموزش دانشگاهی، تجربه مراقبت و محیط کاری می‌تواند سطح صلاحیت پرستاران پیشگویی کند (۲). در مطالعه‌ای کیفی در ایران، عوامل مؤثر بر کسب صلاحیت بالینی پرستاران عبارت از تجربه، فرصت‌ها، محیط، خصوصیات فردی، انگیزه و دانش نظری افراد بودند (۵) و در مطالعه کیفی دیگر، دو دسته عوامل فردی نظیر دانش و مهارت، رعایت موازین اخلاقی و حرفه‌ای، احترام به خود و دیگران، تجربه کاری، ارتباط مؤثر، علاقمندی به حرفه، مسؤلیت‌پذیری و پاسخگویی و عوامل سازمانی نظیر محیط بالینی و آموزشی، برنامه‌های بازآموزی، کنترل و نظارت و سیستم آموزشی کارآمد را در فرآیند کسب صلاحیت بالینی پرستاران مؤثر دانستند (۱۱).

مقالات نشان داده‌اند که یکی از عوامل مؤثر بر صلاحیت بالینی پرستاران تازه کار، داشتن تجربه کاری است (۲، ۵، ۱۱). آمارها نشان می‌دهند که ۵۰ تا ۶۰ درصد دانشجویان در کشورهای آسیایی از جمله ایران مشغول کار دانشجویی هستند (۱۲). طبق آمارهای گزارش شده در سال ۲۰۰۶ حدود ۵۰+ و در سال ۲۰۰۷ نیز ۵۶٪ دانشجویان در استرالیا مشغول به کار بوده‌اند. طبق یافته‌های مطالعات مختلف، عواملی نظیر انگیزه مالی، رضایت فردی، افزایش تجربه، افزایش احتمال استخدام بعد از فارغ‌التحصیلی و آشنایی با دوستان جدید سبب جذب دانشجویان به سمت کار حین تحصیل می‌گردد (۱۳، ۱۴).

با وجود تمایل زیاد دانشجویان پرستاری جهت اشتغال به کار دانشجویی، این پرسش همچنان وجود دارد که آیا سابقه کار

مصاحبه‌ها به بازنگری و اصلاح راهنمای مصاحبه کمک می‌کرد. البته، طی مصاحبه مواردی پیش می‌آمد که برحسب اقتضای روند گفتگو سؤالاتی خارج از راهنمای مصاحبه مطرح می‌شد، ولی وجود راهنما باعث می‌شد که پژوهشگر بتواند کنترل بیشتری بر محتوای مصاحبه و طول مدت آن داشته باشد.

مصاحبه با افراد جدید تا اشباع مفاهیم یعنی زمانی که مفهوم تازه‌ای به دست نیامده و تکرار داده‌ها رخ می‌داد، ادامه یافت. پس از انجام ۳۵ مصاحبه، اشباع اطلاعاتی حاصل شد و کد و طبقه جدیدی به دست نیامد. در سه مورد، پژوهشگر جهت کاوش بیشتر، برای بار دوم به مشارکت کنندگان مراجعه نمود و به علت وجود ابهام در برداشت از گفته‌های آنان و نقص در اطلاعات، مجدداً مصاحبه صورت گرفت. در نهایت ۳۸ مصاحبه از ۳۵ مشارکت‌کننده صورت گرفت. از افراد درخواست می‌شد تا زمان و مکان مصاحبه را به دلخواه خود تعیین کنند. برخی از مصاحبه‌ها در دفتر پرستاری، اتاق مربیان بیمارستان و اتاق استراحت پرسنل انجام شد و بقیه در منزل مشارکت‌کننده یا در فضای سبز پارک انجام گردید. زمان انجام مصاحبه‌ها قبل از شروع شیفت کاری، پس از پایان شیفت و در بیشتر موارد خارج از برنامه کاری بود.

قبل از شروع هر مصاحبه، راجع به اهداف پژوهش، علت ضبط مصاحبه، مشارکت داوطلبانه، محرمانه ماندن اطلاعات و هویت مصاحبه‌شوندگان توضیح داده شد و از مشارکت کنندگان اجازه ضبط صدا و رضایت کتبی جهت شرکت در مطالعه اخذ شد. در ابتدای هر مصاحبه، از مشارکت‌کننده درخواست می‌شد تا با ذکر سن، سطح تحصیلات، سمت و سابقه کار مختصری خود را معرفی نماید. سپس، چند سؤال باز مطرح شده و پس از آن، سؤالات مربوط به مفهوم مورد نظر پرسیده شد. بحث با حفظ زمان تا آنجا پیش می‌رفت که مصاحبه‌گر اطمینان می‌یافت مفاهیم مطروحه را به خوبی دریافته است.

فرم مصاحبه شامل دو دسته سؤال بود. دسته اول سؤالات اساسی مصاحبه را تشکیل می‌دادند و دسته دوم، سؤالات پیگیرنده محسوب می‌شدند. سؤالات اصلی شامل: نظر شما در مورد صلاحیت بالینی پرستاران تازه کار چیست؟ نظرتان در مورد کاردانشجویی چیست؟ چه ارتباطی با صلاحیت بالینی دارد؟ چه تجربیاتی در مورد کاردانشجویی و پیامدهای آن دارید؟

از سؤالات و جملات پیگیرنده نظیر «می‌توانید بیشتر توضیح دهید؟» یا «منظور شما از این جمله چیست؟» نیز جهت ارائه توضیحات بیشتر توسط مشارکت‌کننده استفاده گردید. سؤال‌های پیگیرنده براساس اطلاعاتی که مشارکت‌کننده ارائه می‌نمود،

دانشجویی می‌تواند در صلاحیت بالینی آنها بعد از فارغ‌التحصیلی و شروع به کار به عنوان پرستار تازه کار نقشی داشته باشد یا خیر؟ از طرفی، با توجه به کمبود نیروی کار پرستاری در بیمارستانهای ایران و نیاز مبرم به پرستار، یکی از سیاستهای جدید وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی که طبق آیین نامه شماره ۱۰۱/۱۷۸/د/تاریخ ۱۳۹۳/۲/۲۰ به تمام دانشگاه‌های علوم پزشکی ابلاغ گردیده است، استفاده از خدمات دانشجویان پرستاری در قالب کار دانشجویی است. در ایران برطبق این آیین نامه، دانشجویان کارشناسی رشته پرستاری سال سوم (نیمسال ششم و به بعد) می‌توانند به کار دانشجویی بپردازند. در این آیین نامه هدف از کاردانشجویی برای دانشجویان به شکل جبران کمبود نیروی پرستاری، افزایش مهارت‌های عملی و توانایی‌های حرفه‌ای دانشجویان و افزایش بهره‌وری مطرح گردیده است (۱۵). بنابر این انتظار می‌رود کاردانشجویی بتواند بر جنبه‌هایی از صلاحیت بالینی پرستاران تازه کار مؤثر باشد. اما باید دید مدیران پرستاری در این خصوص چه نظری دارند و از دیدگاه آنان داشتن سابقه کاردانشجویی بر چه جوانبی از صلاحیت بالینی پرستاران تازه کار اثر خواهد گذاشت. بدین منظور مطالعه‌ای کیفی با هدف تبیین دیدگاه مدیران پرستاری نسبت به کار دانشجویی در کسب صلاحیت بالینی آنها در نقش پرستاران تازه کار، طراحی گردید که بتواند با انعطاف و عمق کافی این موضوع را مورد بررسی قرار دهد.

■ مواد و روش‌ها

این مطالعه به شکل تحلیل محتوای کیفی انجام گردید. جامعه پژوهش شامل کلیه سرپرستاران، سوپروایزرها و مترونها‌های شاغل در بیمارستانهای آموزشی درمانی وابسته به دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان بودند. نمونه‌گیری به صورت هدفمند صورت گرفت (۱۶) و مشارکت کنندگان از مدیران مرد و زن، با سوابق کار مختلف و در سمت‌های سرپرستار، سوپروایزر و مترون از چهار بیمارستان آموزشی درمانی انتخاب و با آنان مصاحبه انجام شد. انتخاب مشارکت‌کنندگان با حداکثر تنوع و با هدف کسب اطلاعات همه جانبه موجب شد تا ماهیت و ابعاد مختلف پدیده بهتر مورد تفحص قرار گیرد. جمع‌آوری داده‌ها بدون هیچ محدودیتی در تعداد مشارکت‌کنندگان ادامه یافت تا پژوهشگر از اشباع داده‌ها اطمینان یافت (۱۷، ۱۸).

به منظور جمع‌آوری داده‌ها از مصاحبه عمیق، چهره به چهره و نیمه ساختار یافته فردی استفاده گردید. جهت هدایت مصاحبه‌ها از راهنمای مصاحبه استفاده شد. راهنمای مصاحبه، مجموعه‌ای مدون از چند سؤال باز پاسخ بود. جمع‌آوری و تحلیل همزمان

جهت روشن تر شدن مفهوم مطرح می‌شد. مصاحبه‌ها حدود چهار ماه به طول انجامید.

مدت هر مصاحبه با توجه به میزان پاسخدهی مشارکت کنندگان بین ۴۵ تا ۱۰۰ دقیقه بود. کلیه مصاحبه‌ها توسط یک نفر انجام شد و تا دستیابی به داده‌های عمیق و کافی ادامه می‌یافت. گفتگوها به کمک دستگاه ضبط شده و بلافاصله بعد از اتمام مصاحبه، در همان روز و پس از چندین بار گوش دادن، در اسرع وقت کلمه به کلمه بر روی کاغذ نوشته و نسخه‌برداری شد تا بازخورد لازم برای مصاحبه‌های بعدی و کفایت داده‌ها فراهم آید. مصاحبه‌های نوشته شده مجدداً با گفتگوهای ضبط شده مطابقت داده شد و کلمات کلیدی و کدهای مرتبط از متن‌ها استخراج و سپس، مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

جهت تجزیه و تحلیل داده‌های کیفی حاصل از مصاحبه‌های نیمه ساختار یافته، از تحلیل محتوا استفاده شد. تجزیه و تحلیل داده‌های کیفی هم زمان با جمع‌آوری داده‌ها و با روش تحلیل محتوای کیفی کینگاز و الو (۲۰۰۸) با مراحل کدگذاری باز، ایجاد طبقات و انتزاعی سازی انجام شد (۱۹، ۲۰). در مرحله کدهای باز، ایده‌های ابتدایی از داده‌های متنی استخراج و فهرست گردیدند. پس از چندین بار خواندن لغت به لغت و خط به خط هر متن و مکث کافی روی داده‌های ناشی از مصاحبه، تمامی کدهایی که می‌توانست با هدف تحقیق در ارتباط باشد، در حاشیه متن یادداشت گردید. سپس مجدداً به مصاحبه‌های ضبط شده گوش داده شد و نکاتی که احیاناً فراموش شده بود، یادداشت گردید. این فرآیند بطور پیوسته از استخراج کدها تا قرارگیری آنها در طبقات مربوطه تداوم یافت (۱۶، ۲۱). برای کدگذاری اولیه، از کلمات خود مشارکت کنندگان و کدهای دلالت‌کننده (برداشت‌های پژوهشگران از گفته‌ها) استفاده شد (۲۲).

پس از کدگذاری، طی چندین بار بازخوانی، کدهای مشابه در هم ادغام و در یک طبقه قرار گرفتند. مجموعه کدهای استخراج شده با مراعات تناسب کدهای اولیه و براساس تفاوت‌ها و شباهت‌هایشان، طبقه‌بندی شده و بعد از تبیین برجسب، کدها به شکل زیرطبقات دسته‌بندی شدند. به منظور دسته‌بندی داده‌ها، از برجسب‌های اختصاصی‌تر استفاده شد. طبقات نامگذاری شده و زیرطبقات به شکل طبقات اصلی گروه‌بندی شدند و سپس مضامین مشخص گردیدند. انتزاعی سازی به معنی ایجاد توصیفی کلی از موضوع تحقیق است. با انتزاع مفاهیم و به منظور توصیف پدیده مورد مطالعه، تعریفی جامع از «نقش کار دانشجویی در کسب صلاحیت بالینی پرستاران تازه کار» ارائه گردید و در پایان به‌ازای هر مفهوم،

شواهدی از متن داده‌ها نقل قول شد.

جهت تأیید روایی و دقت تحقیق در بخش کیفی مطالعه حاضر، چهار ملاک ارائه شده توسط لینکلن و گوبا، شامل قابلیت اعتماد، قابلیت تأیید، اطمینان‌پذیری و قابلیت انتقال داده‌ها مورد بررسی قرار گرفت (۱۸، ۲۳).

داده‌ها و یافته‌های پژوهش کیفی باید قابل پذیرش و اعتماد باشند. افزایش تعداد مصاحبه‌ها اولین گامی است که پژوهشگر برای افزایش صحت داده‌ها به کار برد. بعد از پیاده کردن مصاحبه‌ها و کدگذاری اولیه، یافته‌های مطالعه به مشارکت کنندگان ارائه شده و آن‌ها نظرات خود را در مورد هماهنگی یافته‌ها با تجربیات خود به پژوهشگر ابراز می‌نمودند و صحت و سقم آنها را ارزیابی می‌کردند. پژوهشگر با حفظ مستندات در تمام مراحل پژوهش، قابلیت تأیید پژوهش را تضمین نمود. علاقمندی پژوهشگر به پدیده تحت مطالعه، درگیری مداوم با داده‌ها، بازنگری ناظرین و متخصصان تحقیقات کیفی و جستجو برای شواهد و مقالات مغایر از دیگر عوامل تضمین‌کننده قابلیت تأیید بودند. علاوه بر این، پژوهش حاضر به صورت تیمی و با راهنمایی و نظارت صاحب نظران انجام گردید که هم اطمینان‌پذیری داده‌ها و هم قابلیت تأیید را امکان پذیر نمود (۲۳).

برای تضمین اطمینان‌پذیری، علاوه بر پژوهشگر از تعدادی از همکاران متخصص تحقیقات کیفی نیز خواسته شد تا متون را مورد بررسی قرار دهند تا صحت فرآیند تجزیه و تحلیل ارزیابی شود. فعالیت‌های دیگری که در طول انجام این پژوهش به موقت بودن آن کمک نمودند عبارتند بودند از: هدایت پژوهش براساس طرح تحقیق، ضبط گفته‌های مشارکت کنندگان و مکتوب کردن آنها. در این پژوهش، برای افزایش قابلیت انتقال داده‌ها در زمان نمونه‌گیری، از نمونه‌گیری هدفمند استفاده شد و مصاحبه با مشارکت کنندگان متفاوت با حداکثر تنوع انجام شده و نقل قول‌های مستقیم و مثال‌ها ارائه گردید (۲۴).

■ یافته‌ها

پس از کدبندی کلیه مصاحبه‌ها، ۱۲۵۰ کد اولیه ایجاد شد که پس از چندین بار بازبینی و دریافت راهنمایی و استفاده از نظرات متخصصین و پس از کاهش، حذف و ادغام‌های صورت گرفته در مراحل مختلف، تعداد کدها به ۸۵۰ کد تقلیل یافت. کدهای مرتبط با اهداف پژوهش درنهایت در ۱۸ زیر طبقه، ۶ طبقه و ۳ مضمون با عناوین نقش وظیفه پروری، نقش شخصیت پروری و نقش دانش پروری قرار داده شدند (جدول شماره ۱).

به این ترتیب، پس از تحلیل داده‌ها، نقش کار دانشجویی در کسب

در کار، کاهش بروز خطاهای پرستاری و افزایش کارآمدی دارد، سبب توسعه عملکرد پرستار تازه کار شده و با بهبود دیدگاه وی نسبت به حرفه و افزایش موفقیت او در آینده، باعث پیشرفت حرفه‌ای او می‌شود.

نمونه نقل قول‌های مشارکت کنندگان به شرح زیر است:

۱. مضمون "نقش وظیفه پروری"

مدیران پرستاری معتقدند تجربه کار در دوران دانشجویی می‌تواند اثراتی بر بهبود عملکرد آنها در نقش پرستاران تازه کار داشته باشد. از آنجایی که عملکرد پرستار بسیار گسترده است و شامل تمام جنبه‌های مراقبت از بیمار می‌شود، سابقه کار بالینی هم می‌تواند تمام این جوانب را تحت تأثیر قرار دهد و سبب توسعه عملکرد و پیشرفت حرفه‌ای او شود.

منظور از توسعه عملکرد نقشی است که کار حین تحصیل بر ارتقاء عملکرد حرفه‌ای، بهبود عملکرد مراقبتی، کاهش بروز خطاهای پرستاری، افزایش دقت در کار و افزایش کارآمدی پرستاران تازه کار دارد. به نظر اکثر مدیران پرستاری، تجربه کار بالینی می‌تواند نقش زیادی در بهبود عملکرد مراقبتی افراد هم در دوران دانشجویی و هم بعد از فارغ‌التحصیلی داشته باشد. این نقش همچنین اثرات زیادی بر بهبود وضعیت بیمار خواهد داشت و حتی می‌تواند از بروز مشکلات جدی در امر مراقبت پیشگیری نماید.

«کار حین تحصیل باعث میشه پرستارها هم از نظر بالینی، هم تشخیصی موفق‌تر عمل کنند. چون هم مهارت‌های بالینی شون تقویت می‌شه، هم با دید بهتر و دقیق‌تری مراقبت از بیمار رو انجام می‌دند.» (مشارکت‌کننده شماره ۳۵، سرپرستار ۴۲ ساله)

با تمرین بیشتر فعالیت‌های پرستاری در دوران دانشجویی، احتمال خطا در آینده کاهش می‌یابد، زیرا انجام خطا در دوره دانشجویی سبب یادگیری روش صحیح انجام کارها شده و پرستار پس از شروع به کار کمتر دچار خطاهای پزشکی می‌شود.

«مسئلاً پرستاری که کار دانشجویی داشته، حرفه‌ای‌تر عمل می‌کنه. کارش دقیق‌تره، خطاش کمتره، کیفیت کارش بالاتره، چون زمانی که تو بخش کار انجام داده، اشکالاتش برطرف شده، کلی تجربه کسب کرده.» (مشارکت‌کننده شماره ۱۱، سوپروایزر ۴۸ ساله)

سابقه کار سبب می‌شود عملکرد پرستار بازدهی بیشتری داشته و پیامدهای خوشایندی هم برای بیمار و هم برای خود وی به دنبال داشته باشد.

«وقتی ارتباطات خوب باشه، مراقبت هم بهتره. به خصوص در مورد ارتباط با بیمارها که باعث رضایتمندی بیمار از مراقبت‌هاش می‌شه که براش انجام شده. در نتیجه، بیشتر به پرستار شون اعتماد

صلاحیت بالینی پرستاران تازه کار به این شکل تبیین گردید: داشتن تجربه کار دانشجویی در دوران تحصیل می‌تواند با بهبود ویژگی‌های شخصی، احساس مسؤولیت، خودکارآمدی، اجتماعی شدن، روابط بین فردی و رشد تفکر انتقادی در خودسازی و تسهیل فرآیندهای ارتباطی و پرورش شخصیت دانشجو در نقش پرستار تازه کار بالینی مؤثر باشد. پرستار تازه کار نقش داشته باشد. این پدیده با افزایش آگاهی از مسائل حرفه‌ای، یادگیری و اطلاعات علمی پرستار به توسعه دانش وی کمک نموده و وی با افزایش توانایی تشخیص نیازهای آموزشی بیماران و بهبود عملکرد آموزش به بیمار نقش دانش‌پروری را ایفا می‌نماید. همچنین، به دلیل نقشی که بر بهبود عملکرد مراقبتی و حرفه‌ای، افزایش دقت

جدول (۱): مضامین حاصله از تبیین دیدگاه مدیران پرستاری از نقش کار دانشجویی در کسب صلاحیت بالینی پرستاران تازه کار

مضامین	طبقات	زیر طبقات	
نقش وظیفه‌پروری	توسعه عملکرد	ارتقاء عملکرد حرفه‌ای	
		بهبود عملکرد مراقبتی	
		کاهش بروز خطاهای پرستاری	
		افزایش دقت در کار	
		افزایش کارآمدی	
پیشرفت حرفه‌ای	پیشرفت حرفه‌ای	بهبود دیدگاه نسبت به حرفه	
		افزایش موفقیت در آینده حرفه‌ای	
نقش شخصیت‌پروری	خودسازی	بهبود ویژگی‌های شخصیتی	
		افزایش احساس مسؤولیت	
		رشد تفکر انتقادی	
		افزایش خودکارآمدی	
	تسهیل ارتباط با دیگران	تقویت اجتماعی شدن	
نقش دانش‌پروری	فراگیری دانش	بهبود روابط بین فردی	
		افزایش اطلاعات علمی	
		افزایش یادگیری	
	ارائه‌دهندگی دانش	ارائه‌دهندگی دانش	افزایش آگاهی از مسائل حرفه‌ای
			تشخیص نیازهای آموزشی بیماران
		توسعه عملکرد آموزشی	

می‌کنند، ...» (مشارکت‌کننده شماره ۱۰، سرپرستار ۵۰ ساله) منظور از پیشرفت حرفه‌ای نقشی است که کار حین تحصیل در بهبود دیدگاه نسبت به حرفه و افزایش موفقیت حرفه‌ای در پرستاران تازه کار دارد. از نظر مدیران پرستاری، کار دانشجویی می‌تواند دیدگاه فرد به‌خصوص کسانی را که بدون شناخت قبلی وارد حرفه پرستاری شده‌اند، نسبت به حرفه بهبود بخشد. «کسی که دید مثبتی به رشته پرستاری دارد، ارزش این رشته رو در مقایسه با حرفه‌های دیگر می‌دونه. وقتی می‌ره کار دانشجویی، از همون دوره دانشجویی با وظایف یک پرستار و اهمیت این وظایف آشنا می‌شه.» (مشارکت‌کننده شماره ۲۸، مترون ۵۲ ساله) به نظر مشارکت‌کنندگان در این مطالعه، پرستاران تازه کاری که تجربه کار دانشجویی داشته باشند، از انگیزه بالاتری برای شکل‌دهی به آینده برخوردار خواهند بود. برخی به دنبال ارتقاء جایگاه حرفه‌ای هستند و برخی ادامه تحصیل و تحصیلات تکمیلی را به عنوان هدف بر می‌گزینند و جهت رسیدن به آن تلاش می‌کنند.

«وقتی کار و تجربشون بیشتر باشه، ممکنه موقعیت‌های بهتری تو بیمارستان براشون پیش بیاد، ممکنه با افزایش سطح اطلاعاتشون هم راحت‌تر ارشد قبول بشن و ادامه تحصیل بدن.» (مشارکت‌کننده شماره ۲۹، مترون ۵۰ ساله)

۲. مضمون "نقش شخصیت پروری"

به عقیده مدیران پرستاری، سابقه کار در بخش‌های بالینی در دوران دانشجویی می‌تواند سبب رشد شخصیت فرد شده و در تقویت ویژگی‌های فردی و تسهیل ارتباط با دیگران نقش داشته باشد. سابقه کار سبب می‌شود که مسؤول بخش و سایر همکاران با احترام بیشتری با فرد برخورد کنند و این امر، ارتقاء شخصیت وی را به دنبال خواهد داشت. همچنین، بسیاری از ویژگی‌های شخصیتی فرد تحت تأثیر قرار می‌گیرد. فرد روش تحمل مشکلات را فرا گرفته و بهتر با آنها برخورد می‌کند. برخورد مکرر با بیماران در زمانی که فرد در حال آموختن است، به یادگیری نحوه برخورد با بیمار و روش صحیح برقراری ارتباط و همدلی با بیمار منجر می‌شود.

«بیمارها بیشتر به پرستارشون اعتماد می‌کنند، راحت‌تر مشکلاتشون رو می‌گن، احساس صمیمیت بیشتری دارند. این براشون به یک نوعی دلگرمیه. به تقویت روحیه و حتی افزایش سرعت بهبودی شون می‌تونه کمک کنه.» (مشارکت‌کننده شماره ۱۰، سرپرستار ۵۰ ساله)

با توجه به این که در کار دانشجویی، مسؤولیت مراقبت از بیماران

به دانشجویان سپرده می‌شود، احساس مسؤولیت در آنها تقویت می‌گردد. تقویت احساس مسؤولیت به نوبه خود سبب افزایش وجدان کاری فرد شده و وی نهایت تلاش خود را جهت مراقبت از بیمار به عمل می‌آورد.

«احساس مسؤولیت تو پرستاری خیلی مهمه. اگه این احساس تو دوره دانشجویی برای فرد پیش بیاد و مرتب تقویت بشه، اون دانشجو تبدیل به یک پرستار خوب و با وجدان می‌شه.» (مشارکت‌کننده شماره ۲۷، سوپروایزر ۴۵ ساله)

قرار گرفتن دانشجوی پرستاری در جمع همکاران باسابقه و کار در کنار آنها سبب اجتماعی شدن وی می‌شود. در نتیجه، وقتی بعد از فارغ‌التحصیلی به عنوان پرستار شروع به کار کند، بهتر و راحت‌تر با محیط کار خود سازگار می‌شود و با مسائل مختلف آن کنار می‌آید. کار کردن در کنار سرپرستار یا مسؤولین شیفت و سایر همکاران سبب بهبود روابط بین فردی می‌شود. همچنین، به دنبال کار کردن در کنار افراد مجرب و کارآموده، یادگیری فرد بیشتر شده و بسیاری از پروسیجرها و نحوه مدیریت مشکلات بیمار را به خوبی از همکاران مجرب یاد می‌گیرد.

«دانشجویی که می‌ره کار دانشجویی، اگه دانشجوی دقیق و ریز بینی باشه، می‌تونه نکات مدیریتی رو از مسؤولین شیفت‌ها و سرپرستار بخش یاد بگیره. برخوردها، نگاهها، ریزبینی‌ها، نحوه تذکر دادن، تقسیم کار. بعد، وقتی شروع به کار کرد، اون نکات رو مورد استفاده قرار بده، از اونها استفاده کنه و کارهاش رو درست مدیریت کنه.» (مشارکت‌کننده شماره ۱، سرپرستار ۴۴ ساله)

۳. مضمون "نقش دانش پروری"

به نظر پرستاران مشارکت‌کننده در این پژوهش، کار حین تحصیل هم در جهت فراگیری دانش و هم در جهت ارائه دهنده‌گی دانش، بر عملکرد پرستاران تازه کار تأثیر می‌گذارد. منظور از فراگیری دانش، نقشی است که کار حین تحصیل بر افزایش اطلاعات علمی، افزایش یادگیری و افزایش آگاهی از مسائل حرفه‌ای در پرستاران تازه کار دارد. تجربه کار بالینی می‌تواند سبب شود که آموخته‌های تئوری فرد در کلاس‌های درس مورد تقویت قرار گرفته و درونی شود. از دیدگاه مدیران پرستاری، تجربه کار حین تحصیل، دانش و اطلاعات علمی فرد را افزایش داده و سبب به‌روزتر شدن اطلاعات وی می‌شود.

«کار دانشجویی باعث پختگی اونها می‌شه، چون حین دانشجویی علاوه بر کارآموزی‌ها، توی شیفتها با موارد مختلفی برخورد می‌کنن، اطلاعاتشون بیشتر می‌شه، تجربه بیشتری کسب می‌کنن، یادگیریشون هم افزایش پیدا می‌کنه.» (مشارکت‌کننده شماره ۱۳،

سرپرستار ۴۶ ساله)

تجربه کار حین تحصیل اثراتی هم بر توسعه حرفه پرستاری دارد. دانشجویان حین کار می‌توانند بسیاری از مسائل حرفه‌ای و قانونی را که پرستاران با آنها درگیر هستند، به خوبی مشاهده نمایند و نحوه برخورد پرستاران با این قبیل مسائل را مورد نقد قرار داده و روش‌های صحیح برخورد را یاد بگیرند. وقتی دانشجویان شاهد عواقب حاصل از این مسائل برای همکاران می‌باشند، می‌توانند تجربیات با ارزشی در این زمینه کسب نمایند.

«می‌دونه قصور در انجام وظایف محوله چه عواقبی برای خودش، برای بخش، برای بیمار به همراه داره این قصور و سهل‌انگاری. دقت بیشتری رو کارهاش داره. دقت هم کیفیت کار رو بالاتر می‌بره.» (مشارکت‌کننده شماره ۳۱، سوپروایزر ۴۲ ساله)

منظور از ارائه‌دهندگی دانش نقشی است که کار حین تحصیل بر تشخیص نیازهای آموزشی بیماران و توسعه عملکرد آموزشی پرستاران تازه کار دارد. سابقه کار دانشجویی سبب بهبود بررسی بیمار و در نتیجه، افزایش مهارت در تعیین نیازهای آموزشی بیماران خواهد گردید.

«پرستارهایی که تجربه کار دانشجویی دارند، اوایل شروع به کار بهتر از اونهاایی که کار دانشجویی نداشتند به مریض‌ها آموزش می‌دهند... می‌دونند مریض چه مشکلی داره، چه نیازهای آموزشی داره، چطور آموزش بدن. چه چیزی رو در چه وقتی آموزش بدن. در نتیجه آموزشون هم بهتره.» (مشارکت‌کننده شماره ۲۲، سرپرستار ۴۳ ساله)

یکی از وظایف پرستار نقش آموزشی است. پرستار در بیمارستان هم به بیمارانی که تحت مراقبت وی قرار دارند، نکات مراقبتی را آموزش می‌دهد و هم ممکن است نیاز باشد این نقش را برای پرستاران تازه کارتر از خود و کسانی که تازه وارد بخش شده‌اند، ایفا نماید و آنها را با بخش و قوانین آن آشنا نماید. گاهی حتی به دلیل این که پرستاران تازه استخدام شده اطلاعات به روز تری دارند، ممکن است بتوانند نکات علمی را به سایر همکاران خود آموزش دهند. تجربه کار در دوران دانشجویی بر این نقش پرستار نیز مؤثر است.

«بعضی وقت‌ها هم اونهاایی که قبلاً کار کردند و تسلطشون بیشتره، به همکارهای تازه کار خودشون اطلاعات می‌دهند، اونها رو با کارهای بخش آشنا می‌کنند.» (مشارکت‌کننده شماره ۳۲، سرپرستار ۵۱ ساله).

■ بحث

این مطالعه کیفی با هدف تبیین دیدگاه مدیران پرستاری در خصوص

نقش کار حین تحصیل بر تحصیل در کسب صلاحیت بالینی پرستاران تازه کار انجام گردید. نتایج این مطالعه نشان داد که از نظر مدیران پرستاری تجربه کار بالینی در دوران تحصیل دانشجویان می‌تواند در صلاحیت بالینی آنها در نقش پرستاران تازه کار پرستاران تازه کار نقش‌هایی در جهت توسعه عملکرد، پیشرفت حرفه‌ای، خودسازی، تسهیل ارتباط با دیگران، فراگیری دانش و ارائه‌دهندگی دانش داشته و در زمان شروع به کار در محیط بالینی واقعی، بر صلاحیت آنها به عنوان پرستار اثرات مثبتی بر جای گذارد. این نقش‌ها در سه مضمون شامل وظیفه پروری، شخصیت پروری و دانش پروری طبقه‌بندی شدند.

مدیران مشارکت‌کننده در این مطالعه معتقد بودند که تجربه کار بالینی می‌تواند عملکرد پرستاران تازه کار را بهبود بخشد و نقش وظیفه پروری ایفا نماید. فیلیپس و همکاران (۲۰۱۲) نیز نشان دادند که افزایش سطح تجربیات بالینی و افزایش ساعات قرارگیری در محیط بالینی در دوران تحصیل، سبب ارتقای مهارت تصمیم‌گیری، حرفه‌ای شدن عملکرد فرد و کسب تجربه کار گروهی در محیط واقعی می‌شود. مطالعات این محققین نشان می‌دهد که افزایش تجربیات بالینی پرستاران سبب افزایش آشنایی با مؤسسات بهداشتی و اجتماعی شدن آنها می‌شود و در نتیجه، انتقال بهتری از دوره دانشجویی به دوره کار خواهند داشت (۱۳). از نظر مدیران پرستاری شرکت‌کننده در این پژوهش، کاردانشجویی نقش شخصیت پروری نیز دارد. به نظر فیلیپ و همکاران (۲۰۱۲)، تجربه کار بالینی می‌تواند به آشنایی بیشتر با محیط کار و اجتماعی شدن افراد در مؤسسات بهداشتی کمک کرده و از این طریق، فرآیند انتقال افراد را تسهیل نماید (۱۳). محققین معتقدند این فرآیندهای اجتماعی شدن باعث می‌شود پرستاران تازه کار، بعد از فارغ‌التحصیلی، نیاز به زمان کمتری جهت آشنا شدن با محیط کار واقعی داشته و برای شروع به کار آمادگی بیشتری داشته باشند. هاسون و همکاران (۲۰۱۳) ادعا می‌کنند که داشتن تجربه کار بالینی در زمان تحصیل می‌تواند در انتقال به عملکرد پرستاری کمک نماید. کاردانشجویی می‌تواند تجربیات آموزشی، رشد هویت، کسب ارزش‌ها، رفتار و نگرش دانشجویان را تحت تأثیر قرار داده و سبب تغییر در نیازهای یادگیری شود (۲۵، ۲۶). به نظر فیلیپس و همکاران (۲۰۱۲)، کسب مهارت‌های مربوط به مدیریت زمان، نحوه برقراری ارتباط با افراد مختلف، آشنایی با راه‌حل‌های متضاد و کسب مهارت‌های خدمت به مشتری، استقلال و پاسخگویی در افراد به دنبال کار حین تحصیل افزایش خواهد یافت (۱۳). به نظر روچفورد و همکاران (۲۰۰۹) نیز کاردانشجویی می‌تواند بر

محیط، خصوصیات فردی، انگیزه و دانش نظری بودند (۵). این تجربه، به بیان دیگر، معادل با سابقه کار دانشجویی است که در مطالعه ما به آن پرداخته شد و اثرات آن بر صلاحیت بالینی از دیدگاه سرپرستاران و مدیران پرستاری مورد کاوش قرار گرفت.

داشتن صلاحیت برای پرستاران جهت ارائه مراقبت به بیماران امری حیاتی است. همانطور که می‌دانیم، صلاحیت پرستاران تأثیر مهم و مستقیمی بر سلامت و ایمنی تمام بیماران داشته و بروز خطاهای جدی پرستاری و عواقب شدید برای بیماران در صورت صلاحیت ناکافی دور از انتظار نیست (۴). بنابراین، عملکرد بالینی و صلاحیت پرستاران تازه کار مسئله‌ای بسیار مهم برای ارائه دهندگان و دریافت‌کنندگان خدمات پرستاری محسوب می‌شود و لازم است که پرستاران توانایی ارائه مراقبت با کیفیت از بیماران را داشته و همراه با سایر کارکنان در تصمیم‌گیری‌ها مشارکت نمایند (۳۲). بررسی میزان صلاحیت بالینی و عوامل مؤثر بر آن به منظور تعیین دستیابی به استانداردهای حرفه‌ای، سطح پیشرفت حرفه‌ای، سطح نیازهای آموزشی و اطمینان از صلاحیت‌های واقعی پرستاران جهت مراقبت از بیمار ضروری است (۳۳).

نقش دانش پروری نیز مضمون دیگری است که در یافته‌های حاصل از مصاحبه با مدیران پرستاری به دست آمده است. کنی و همکاران (۲۰۱۲) نشان دادند که در برنامه‌های آموزشی پرستاری در شرایط کنونی، تأکید زیادی بر کلیت مهارت‌های فنی وجود دارد و این مسئله باعث می‌شود پرستاران تازه فارغ‌التحصیل در صحنه واقعی عملکرد بالینی آمادگی کافی نداشته باشند (۱۴). شواهدی در مقالات مختلف وجود دارد که نشان می‌دهد پرستاران تازه کار نیاز به زمانی دارند که یادگیری خود را درونی کرده و اطمینان و اعتماد به نفس کافی به دست بیاورند (۳۱).

مطالعات نشان می‌دهند که عوامل زیادی بر صلاحیت بالینی پرستاران و ارتقای آن مؤثر می‌باشند. مطالعه ونگستین و همکاران (۲۰۱۲) نشان داد که متغیرهایی مثل جنسیت، آموزش دانشگاهی، تجربه مراقبت بهداشتی و محیط کاری از عوامل پیشگوی کننده صلاحیت پرستاران هستند (۲). برخی محققین نیز دو دسته عوامل فردی شامل دانش و مهارت، رعایت موازین اخلاقی و حرفه‌ای، احترام به خود و دیگران، تجربه کاری، ارتباط مؤثر، علاقمندی به حرفه، مسؤلیت‌پذیری و پاسخگویی و عوامل سازمانی شامل محیط بالینی و آموزشی، برنامه‌های بازآموزی، کنترل و نظارت و سیستم آموزشی کارآمد را در فرآیند کسب صلاحیت بالینی پرستاران مؤثر دانسته‌اند (۱۱).

البته با وجود تمام این مباحثات، نمی‌توان گفت که پرستاران تازه

رشد مهارت‌های فردی و حرفه‌ای و بهبود ارتباط و افزایش اعتماد به نفس دانشجویان تأثیر داشته باشد. این ویژگی‌ها قابل انتقال به عملکرد بالینی واقعی است و در پرستاران تازه استخدام شده مشاهده می‌شود (۲۷).

حفظ و ارتقای سطح صلاحیت بالینی پرستاران بطورکلی و پرستاران تازه کار بطور ویژه، همواره یکی از چالش‌های مهم در مدیریت پرستاری بوده است. بدیهی است که آموزش بالینی در دوره‌های آموزش پرستاری یکی از راهکارهایی است که پرستاران می‌توانند به کسب صلاحیت بالینی نائل آیند، ولی این پدیده در آموزش پرستاری کشور ما مشکلات عدیده‌ای دارد، به گونه‌ای که اکثریت قریب به اتفاق مقالات در پرستاری نشان‌دهنده این معضل است (۷).

پرستاران در شروع به کار دارای مشکلاتی در ارائه مراقبت‌ها هستند و گاهی دچار شوک واقعیت می‌شوند. رها شدن پرستاران تازه کار بدون حمایت و عدم برنامه‌های آشناسازی از عمده مشکلات محیط‌های بالینی است. پرستاران تازه کار در بالین به دفعات از معیارها و استانداردهای حرفه‌ای خارج شده و مرتکب خطا، سهل‌انگاری و در نهایت سوء عملکرد می‌شوند. مطالعات نشان می‌دهند که پرستاران تازه کار برای مواجهه با چالش‌های بالینی به حد کافی آماده نیستند (۲۸) و برنامه آموزشی دوره لیسانس نمی‌تواند دانشجویان را به حد کافی برای عملکردی مستقل آماده سازد (۲۹، ۳۰). هارتینگان و همکاران (۲۰۱۰) در مطالعه‌ای کیفی، ۴۱ رویداد چالش برانگیز را برای پرستاران تازه کار بیان نمودند. آنها صلاحیت‌های مورد نیاز برای مدیریت این چالش‌ها را شامل مهارت‌های بررسی بیمار، مهارت‌های فنی و عملکردی، تصمیم‌گیری بالینی و تعاملات و ارتباطات دانستند (۳۱). یافته‌های این مطالعه نشان داد که تجربه کار حین تحصیل می‌تواند پرستاران تازه فارغ‌التحصیل را برای مقابله با این چالش‌ها آماده کند. آنها می‌توانند در طول کار دانشجویی صلاحیت‌هایی برای بهبود عملکردشان در شروع کار کسب نمایند. وانگستین و همکاران (۲۰۱۲) نیز نشان دادند که تجربه کار بالینی در پرستاران تازه کار می‌تواند فاکتوری پیشگوی کننده و معنی‌داری در صلاحیت بالینی پرستاران به شمار آید (۲).

پارسا یکتا و همکاران (۱۳۸۳) در مطالعه‌ای کیفی که با هدف شناسایی عوامل مؤثر بر کسب صلاحیت بالینی انجام دادند، دریافتند طیف گسترده‌ای از عوامل و شرایط درون فردی و برون فردی بر کسب صلاحیت بالینی پرستاران اثر گذار هستند. مضامین به دست آمده از پژوهش آنها شامل تجربه، فرصت‌ها،

بوده است. مدیران پرستاری معتقدند که تجربه کار دانشجویی باعث می‌شود پرستاران تازه فارغ‌التحصیل در ارائه مراقبت‌های پرستاری شایستگی بیشتری داشته باشند. باید در نظر داشته باشیم که تعداد زیادی از دانشجویان پرستاری مشغول انجام کار دانشجویی هستند. بنابراین، لازم است ماهیت این کار و نقش آن بر صلاحیت پرستاران آینده مورد ارزیابی قرار گیرد. بنابراین پیشنهاد می‌گردد در مطالعات آتی اثرات کار دانشجویی نه تنها بر صلاحیت بالینی بلکه بر سایر جوانب زندگی حرفه‌ای پرستاران مورد ارزیابی قرار گیرد. برطبق مطالعات، تجربه کار بالینی ارزش‌ها، نگرش‌ها و رفتار افراد را تحت تأثیر قرار می‌دهد، ولی آنچه در این مطالعه به دست آمد، اثرات کار دانشجویی از دیدگاه مدیرانی است که با فارغ‌التحصیلان پرستاری کار می‌کنند.

■ تشکر و قدرانی

این مطالعه بخشی از پایان نامه دکترای پرستاری می‌باشد که با کد اخلاقی IR.MUI.REC.100027 مورخ ۱۳۹۳/۰۴/۳۰ در دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی تصویب گردید. نویسندگان مقاله مراتب تشکر و قدردانی خود را از ناظرین و داوران محترم که با ارائه نظرات اصلاحی سبب پربارتر شدن مطالعه گردیدند ابراز می‌دارند. همچنین از کلیه مدیران پرستاری مشارکت‌کننده در این مطالعه که نهایت همکاری را با محققین داشتند تشکر و قدردانی می‌گردد.

کار هیچگونه شایستگی ندارند و پرستاران مجرب انتظار انجام عملکرد مستقل را از آنها نباید داشته باشند. یافته‌های این مطالعه نشان داد که از نظر مدیران پرستاری کار دانشجویی می‌تواند دانشجویان را برای عملکرد پرستاری در شرایط واقعی در ابعاد مختلفی آماده نموده و آنها را برای ارائه مراقبت ایمن به بیماران مهیا سازد.

در این پژوهش محدودیت‌های کلی مطالعات کیفی نظیر استفاده از دستگاه ضبط صدا در مصاحبه‌ها وجود داشت. پژوهشگر تلاش نمود قبل از شروع مصاحبه، از طریق صحبت با مشارکت‌کننده، بیان اهداف پژوهش و مطرح نمودن این مسئله که خروج از پژوهش در هر مرحله از آن امکان پذیر است و تأکید بر محرمانه ماندن اطلاعات به دست آمده، اعتماد وی را جهت حفظ محرمانگی اطلاعات جلب نموده و این محدودیت را تا حد امکان برطرف سازد.

■ نتیجه‌گیری

تجربیات بالینی مدیران پرستاری مشارکت‌کننده در این مطالعه به سه جنبه کلیدی صلاحیت بالینی اشاره داشت که تجربه کار دانشجویی برای پرستاران تازه کار ایجاد می‌کند. این سه جنبه شامل نقش‌های وظیفه‌پروری، شخصیت‌پروری و دانش‌پروری کار حین تحصیل است که می‌تواند تغییراتی در صلاحیت بالینی پرستاران تازه کار ایجاد نماید.

یافته‌های این مطالعه در راستای نتایج سایر مطالعات بین‌المللی

■ References

- 1- Benner PE. From novice to expert: Excellence and Power in Clinical Nursing Practice. edition s, editor. Brasil: Prentice-Hall, Inc: Upper Saddle River; 2001.
- 2- Wangensteen S, Johansson IS, Bjorkstrom ME, Nordstrom G. Newly graduated nurses' perception of competence and possible predictors: A cross-sectional survey. *Journal of Professional Nursing*. 2012; 28: 170-81.
- 3- Garside JR, Nhemachena JZZ. A concept analysis of competence and its transition in nursing. *Nurse Education Today*. 2013; 33: 541-5.
- 4- Safadi R, Jaradeh M, Bandak A, Froelicher E. Competence assessment of nursing graduates of Jordanian universities. *Nursing and Health Sciences*. 2010; 12: 147-54.
- 5- ParsaYekta Z, Ahmadi F, Tabari R. Factors defined by nurses as influential upon the development of clinical competence. *Journal Of Guilan University of Medical Sciences*. 2005; 4: 9-22. [Persian].
- 6- Manouchehri H, Imani E, Atashzadeh-Shoorideh F, Alavi-Majd H. Competence of novice nurses: role of clinical work during studying. *Journal of medicine and life*. 2015; 8(Spec Iss 4): 32-8.
- 7- Golestan NJ, Vanaki Z, Memarian R. Organizing "Nursing Mentors Committee": an effective strategy for improving novice nurses' clinical competency. *Iranian Journal of Medical Education*. 2008; 7: 237-46. [Persian].
- 8- Manouchehri H, Imani E, Atashzadeh-Shoorideh F, Alavi-Majd H. experience of work while studying: Novice nurses

- entering the clinical arena. *Research Journal of Medical Science*. 2016; 10: 465-74.
- 9- Salonen AH, Kaunonen M, Meretoja R, Tarkka M-T. Competence profiles of recently registered nurses working in intensive and emergency settings. *Journal of Nursing Management*. 2007; 15: 792-800.
- 10- Ebrahimian A, Dehvan F. Evaluation of nurses job expectations in hospitals executing the efficiency improvement law in Semnan. *koomesh Journal*. 2016; 17: 739-46. [Persian].
- 11- Memarian R, Salsali M, Vanaki Z, Ahmadi F, Hajizadeh E. Factors affecting the process of obtaining clinical competency. *The Scientific Journal of Zanzan University of Medical Sciences*. 2006; 14: 40-9. [Persian].
- 12- King J. Working their way through college: Student employment and its impact on the college experience. ACE Issue Brief Washington, DC: American Council on Education 2006.
- 13- Phillips C, Kenny A, Smith C, Esterman A. Pre-registration paid employment choice: The views of newly qualified nurses. *Nurse Education Today* 2012; 32: 10-4.
- 14- Kenny A, Nankervis K, Tracy Kidd, Connell S. Models of nursing student employment: An Australian action research study. *Nurse Education Today*. 2012; 32(5): 600-5.
- 15- The regulations governing for use of nursing students in clinical practice. [Internet]. [cited february2016]. Available from: <http://dn.behdasht.gov.ir/index.aspx?siteid=329&pageid=52847>.
- 16- Polit DF, Beck CT. *Essentials of nursing research: Appraising evidence for nursing practice*: Lippincott Williams & Wilkins; 2013.
- 17- Burns N, Grove SK. *Understanding nursing research: Building an evidence-based practice*: Elsevier Health Sciences; 2010.
- 18- Streubert HJ, Carpenter DR. *Qualitative Research in Nursing: Advancing the Humanistic Imperative*. edition t, editor. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins; 2010.
- 19- Hsieh H-F, Shannon SE. Three Approaches to Qualitative Content Analysis. *Qualitative Health Research*. 2005; 15: 1277-88.
- 20- Elo S, Kynga's H. The qualitative content analysis process. *Journal of Advanced Nursing*. 2008;62(1):107-15.
- 21- Benner P, Tanner CA, Chesla CA. *Experience in Nursing Practice: Caring, Clinical Judgment, and Ethics*. edition n, editor. New York: Springier Publishing Company; 2009.
- 22- Graneheim UH, Lundman B. Qualitative content analysis in nursing research : concepts , procedure s and measures to achieve trustworthiness. *Nurse Education Today*. 2004; 24: 105-12.
- 23- LoBiondo-Wood G, Haber J. *Nursing research: Methods and critical appraisal for evidence-based practice*: Elsevier Health Sciences; 2014.
- 24- Holloway I, Wheeler S. *Qualitative research in nursing and healthcare*: John Wiley & Sons; 2010.
- 25- Hasson F, McKenna HP, Keeney S. A qualitative study exploring the impact of student nurses working part time as a health care assistant. *Nurse Education Today*. 2013; 33: 873-9.
- 26- Manouchehri H, Imani E, Atashzadeh-Shoorideh F, Alavi-Majd H. Nursing students' experiences of work while studying: a qualitative study. *Iranian Journal of Nursing Research*. 2016; 11: 32-42. [Persian].
- 27- Rochford C, Connolly M, Drennan J. Paid part-time employment and academic performance of undergraduate nursing students. *Nurse Education Today*. 2009; 29: 601-6.
- 28- O'Shea M, Kelly B. The lived experiences of newly qualified nurses on clinical placement during the first six months following registration in the Republic of Ireland. *Journal of Clinical Nursing*. 2007; 16: 1534-42.
- 29- Newton JM, McKenna L. The transitional journey through the graduate year: A focus group study. *International Journal of Nursing Studies*. 2007; 44: 1231-7.
- 30- Manouchehri H, Imani E, Atashzadeh-Shoorideh F, Alavi-Majd H. Challenges of work during studying from the perspective of nurses: A qualitative study with content analysis approach. *Koomesh Journal*. 2017; 19: 294-308. [Persian].
- 31- Hartigan I, Murphy S, Flynn AV, Walshe N. Acute nursing episodes which challenge graduate's competence: Percep-

tions of registered nurses. *Nurse Education in Practice*. 2010; 10: 291-7.

32- Shin K-R, Jung D, Kim MW, Lee YJ, Eom JY. Clinical supervisors' satisfaction with the clinical competence of newly employed nurses in Korea. *Nurs Outlook*. 2010; 58: 129-34.

33- Bahreini M, Moattari M, Ahmad F, Kaveh MH, Hayatdavoudy P, Mirzaei M. Comparison of head nurses and practicing nurses in nurse competence assessment. *Iranian Journal of Nursing and Midwifery Research*. 2011; 16: 227-34.

Lived experiences nursing managers about the role of students' work in attaining clinical competency newly nurses

Houman Manouchehri, Elham Imani[■], Foroozan Atashzadeh-Shoorideh, Hamid Alavimajd

Introduction: The lack of nursing staff in hospitals and the high degree of nursing students' inclination to work, have led to a variety of issues and nursing managers face some challenges.

Aim: Because of many factors affecting clinical competency of novice nurses, this study was designed to explain the nursing managers' viewpoints about the role of students' work in clinical competency of novice nurses.

Material & Methods: In this qualitative study, 35 head nurses, Supervisors and metrons working in teaching hospitals affiliated to Hormozgan University of Medical Sciences participated. Individualize in-depth, face-to-face and semi-structured interviews were used to collect data. As soon as possible, the text of the interviews was transcript word-to-word. Elo and Kingas Qualitative content analysis was used to analyze the data.

Results: After encoding all the interviews, 1250 initial codes were created, which ultimately reduced the number of codes to 850, and classified in 18 subclasses, 6 classes and 3 themes named task rearing role (with functional development and professional development classes), personality rearing role (with self-improvement and facilitating communication with others classes) and knowledge rearing role (with Knowledge acquisition and knowledge provision classes).

Conclusion: In the view point of nursing managers, the experience of students' work makes novice nurses have more competent in nursing careers and several roles to be raised in them. Therefore, it is necessary to evaluate the nature of this work and its role on the competence of future nurses.

Key words: clinical competence, novice nurse, nurse managers, qualitative study, students' work

Manouchehri M.

Associated professor, Department of Basic Sciences, Nursing and Midwifery School, Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran, Iran

■ Corresponding author:

Imani E.

Assistant professor, Department of Nursing, Faculty of Nursing and Midwifery, Hormozgan University of Medical Sciences, Bandar Abbas, Iran

Address: eimani@hums.ac.ir

Atashzadeh-Shoorideh F.

Associated professor, Department of Nursing Management, Nursing and Midwifery School, Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran, Iran

Alavimajd H.

Professor, Department of Bio-Statistic, Paramedical School, Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran, Iran

**Nursing
Management**

Quarterly Journal of Nursing Management

Vol 7, No 1, 2018